

Z P R A V O D A J

Číslo:
65

Ročník:
2007

SPOLEČNOST SBĚRATELŮ ČESKOSLOVENSKÝCH KNIHTISKOVÝCH ZNÁMEK

Zpravodaj společnosti sběratelů československých knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pouze pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, nejméně 2x do roka. Za redakční úpravy odpovídají a na přípravě se podíleli členové společnosti. Rukopisy, články, připomínky, nové poznatky či jinou korespondenci posílejte na adresu: Radovan BANERT, Trávníčkova 1765/7, PRAHA 5 - Stodůlky, 155 00, tel.: 251 619 478, e-mail: banert@seznam.cz

OBSAH

Obsah.....	str. 2
Informace vedení společnosti.....	str. 2
Obloukové typy V. Kresby Hradčan 25h (Ladislav Olšina).....	str. 3 – 7
OR 60h modrá – Nová retuš na zpI, TD 5 (Josef Chudoba).....	str. 8 – 11
OR 100h hnědá – Retuš na ZP 64 (Radovan Banert).....	str. 12
HaV 1923 – Jak to bylo ve skutečnosti? (Jindřich Látal).....	str. 13 – 16
Hol. 5h modrá – Nová studie I. TD (Kašpar, Moravec, Paděra).....	str. 16
Retuše levého hor. rohu na ZP66 u NV2 (Josef Chudoba).....	str. 17
Novinové I. – hodnota 50h. (Václav Košťál).....	str. 18 – 22
Dva druhy typogr. lišt na známce DL26 (Josef Chudoba).....	str. 23
Retuše ZP76 u NV2 (Josef Chudoba).....	str. 24

!! POZOR NEPŘEHLÉDNĚTE !!

POZVÁNKA

Naše první letošní setkání se uskuteční v sobotu dne **24. 3. 2007** od **9,30** hod. Bude již tradičně v zasedací místnosti AGROPOLU, Praha 1 v Opletalově ulici číslo 4, v prvním poschodí.

K dispozici, jako na každém našem setkání, Vám budou jednotlivé předsedové studijních skupin (emisí) a znalci SČF pro knihtiskové známky.

Obloukové typy V.kresby Hradčan 25 h v přehledu

Tento článek navazuje na již publikované informace o obloukových typech (4,5) a zároveň je rozšiřuje o obrazovou část a barevnou tabulku s výskytem typů a podtypů na jednotlivých TD.

Protože jsem zase jednou listoval ve starších vydáních časopisu Filatelie a přitom si přečetl články Karla Paděry (1,2) a zejména (3), kde píše velice fundovaně o jednotlivých typech známek, napadlo mě, zda by nebylo vhodné uspořádat přehled všech doposud katalogizovaných poznatků o této hradčanářské hodnotě včetně nových zjištění tak, aby nově pomohl sběratelům zařadit jednotlivá ZP k příslušným typům a TD.

Rozmístění příček a oblouku je zřejmé z obr. 1, připomínám jen, že vznik obloukového typu je závislý na protažení dolní části oblouku až na dolní příčku (obr. 2).

Obr. 1: Rozmístění příček a oblouku v kresbě známky 25 h Hradčany.

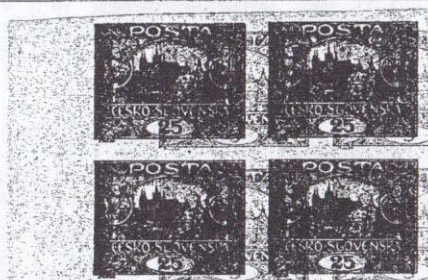

Typ I: Dolní část oblouku buď zcela chybí, nebo je pod vázáním jen jeho náznak.

Typ II: Dolní část oblouku i příčky je spojena s dolní příčkou.

Podtyp IIa: Dolní část oblouku je prodloužena, ale není spojena s dolní příčkou*.

Spirálové a příčkové typy jsou již publikovány i katalogizovány (6,7,8,9) a vzhled filatelickou veřejností dostatečně dlouho, obloukové typy se o přízeň filatel. veřejnosti teprve snaží, ale již nyní prokazují, že do kategorie typů skutečně patří. K novým poznatkům bývá někdy trochu nedůvěry, věřím však, že po ověření předložených faktů (4,5) a dostatečném čase pro jejich "strávení", si své místo ve sbírkách sběratelů Hradčan určitě najdou. Nově je zdokladován i čtyřblok makulatury II. TD se ZP 21,22,31,32, z kterého jsou jednotlivé typy zřejmé (obr.3).

Obr.3 : Makulatura II. TD se ZP 21,22,31,32

Terminologie "obloukový typ" nemusí být konečná, zatím vychází ze vztahu grafického provedení oblouku k pravé a dolní příčce. Ve filat. veřejnosti se třeba ujme jiný termín, myslím si však, že studii (4,5) bylo dostatečně prokázáno, že vztah oblouku a pravé linky (příčky) u 9. spirály je jiný než na levé straně u 2. spirály a proto neodpovídá svou povahou a provedením termínu "pravá příčka" nebo "rámečkový typ". A protože jde o zdokladované odchylky odpovídající všem požadavkům na zavedení typu, považují označení "obloukový typ" zatím za nejpříjemnější.

Předkládám všechny dosud známé poznatky o výskytu obloukových typů u hodnoty 25 h páté kresby na I. a II. TD a to včetně vyobrazení a popisů jednotlivých ZP v členění dle výskytu typů a podtypů na jednotlivých TD. V obrazové části jsou popisy jednotlivých ZP převzaty doslovně (6,7) a jen někdy doplněny o nová zjištění (4,5) tak, aby souhlasily s obrázkem. Připomínám, že není v úmyslu nahrazovat nebo zasahovat do současných publikací (6,7), pouze se snažím obloukovým typům přidat jejich místo v PA příslušné TD.

Proto se také nově na některých ZP vyskytuje současně obloukový typ nebo podtyp s typem příčkovým nebo jeho podtypem. Tím se však umístění ZP v PA nemění. Jedná se zejména o ZP 72,78 a 81 na I.TD a o ZP 7,8,11,12,21 a 49 na II.TD (viz tabulka).
V obrazové části nejsou uvedeny spirálové typy (ZP 3,12,13 na I.TD a ZP 10,27,31 a 59 na II.TD) ani zbývající ZP se samotnými příčkami (ZP 2,20,50,63,68,73,74,75,82 a 83 na I.TD a ZP 1,3,4,5,6,32,40,52,56,62 a 64 na II.TD), protože jsou již publikovány dříve (7,8,9).
Možná by nebylo nevhodné již používané a zřídka publikace (7,8,9) o nová zjištění doplnit tak, aby o hodnotě 25 h na I. a II. TD byl vytvořen ucelený obrázek se všemi dosud uvedenými poznatky.

Čenová relace jednotlivých typů je dána příslušnými katalogy (8,9), vzácnější položky pak nabídkou a poptávkou trhu. Tento článek si neosvojuje právo na určování a změnu ocenění jednotlivých položek, to je v kompetenci vydavatelů katalogů. U samotných obloukových typů (ZP 88 na I.TD a ZP 22,23 a 76 na II.TD) by však bylo vhodné zhodnotit jejich výskyt v celém PA příslušné TD tak, jak již bylo uvedeno (4,5). Je zřejmé, že výskyt samotných obloukových typů v celém PA příslušné TD je méně častý než na stejných TD výskyt typů spirálových nebo příčkových (viz tabulka přehled umístění typů).

Přehled umístění známek s obloukovými typy a podtypy v jednotlivých TD u V.kresby 25 h

I typ spirály
  II. typ příčky
  podtyp příčky II. a
 obloukový typ II.
  obloukový podtyp II. a

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Hodnota : 25 h PA z TD 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Hodnota : 25 h PA z TD 2

PN výskytu spojených ZP označených typem nebo podtypem vytvářejí takto označená ZP spojené typy respektive podtypy

Literatura :

- 1 - K.Paděra, F 9/1998 str.25, Typy a "typy" čís.známek (I)
- 2 - K.Paděra, F 1/2000 str.2 - 4, Typy a "typy" čís.známek (II)
- 3 - K.Paděra, F 4/2003 str.2 - 6, Kolik je vlastně oblíbených typů u emise Hradčany 1918 ?
- 4 - L.Olišina, K.Paděra, F 3/2005 str.16-18, Ještě k pravému oblouku u hodnoty 25 h V.kresby
- 5 - L.Olišina, K.Paděra, Merkur Revue 3/2005 str.4,5 - Navrhovaný obloukový typ V.kresby Hradčan
- 6 - F.Hamr, Z.Ryvola, Studijní filat.přručka 22/1994 - Rekonstrukce I.a II.TD Hradč.25 h V.kresby
- 7 - F.Hamr, J.Škaloud, Rukověť pro sběratele Hradčan 1998 (I)
- 8 - Katalog Pořís 2005, Československo 1918 - 1939
- 9 - Katalog J.Klim, V.Šchödelbauer 2002, Československo 1918 - 1939

Ladislav Olišina

Přehled umístění známek s obloukovými typy a podtypy v jednotlivých TD u V.kresby 25 h

 I. typ spirály
  II. typ příčky
  podtyp příčky II.a
 obloukový typ II.
  obloukový podtyp II.a

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Hodnota : 25 h

PA z TD 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Hodnota : 25 h

PA z TD 2

Při výskytu spojených ZP označených typem nebo podtypem vytvářejí takto označená ZP spojené typy respektive podtypy

Obloukové typy V kresby Hradčan 25 h v obraze

ZP 72/II.

Prodloužená a zahnutá pravá nožička písmene M a menší zalité A v Mucha, bílá vodorovná čárka přes 2. levé srdíčko, zeslabené krčky obou číslic zprava, obloukový podtyp II. a společně s příčkovým typem II.

ZP 78/II.

U levé věžičky dva barevné body nad sebou, charakteristické paprsky, obloukový typ II. společně s podtypem příčky II. a

ZP 81/II.

Podtržené U v Mucha, nedotažená 4. spirála - podtyp II. h, bílý bod za 2. pravou vlnkou, pravá příčka a bílý oblouk jsou spojeni s dolní příčkou, barevný silnější bod vedle levé věžičky 3. věže, obloukový typ II. společně s příčkovým typem II.

ZP 88/II.

Neuzavřené dotažení 4. spirály (typ II. h), bílý výstupek na Č zprava, dva barevné body pod dolním rámem pod štítkem, u levé věžičky barevný bod, samotný obloukový typ II.

ZP 7/II.

Bílý bod na horním rámu nad Š, někdy spojeno Š s rámem čárkou, typické paprsky, pravá příčka a bílý oblouk spojeni s dolní příčkou, útvary vějíře - - -, obloukový podtyp II. a společně s příčkovým typem II.

ZP 8/II.

MUCHA neporušeno, charakteristické paprsky, bílý oblouk a pravá příčka jsou spojeni s dolní příčkou, útvary vějíře + - -, obloukový typ II. společně s příčkovým typem II.

ZP 11/II.

Kratší pravá nožička A v MUCHA, zleva vryp do krčky číslice 5, pravá příčka a bílý oblouk spojeni s dolní příčkou, charakteristické body na oblouze, obloukový typ II. společně s příčkovým typem II.

ZP 12/II.

Barevný bod nahoře v O POŠTA, kratší zalité A v MUCHA, vryp do pravého rámu proti 7. spirále, pravá příčka a bílý oblouk jsou spojeni s dolní příčkou útvary vějíře - - -, obloukový typ II. společně s příčkovým typem II.

ZP 21/II.

Přerušovaná barevná čárka u levého rámu mezi 3. a 4. spirálou, barevná čárka přes ovál pod V, u části nákladu bílý bod na oblouku pod 10. listem, obloukový typ II. společně s příčkovým typem II.

ZP 22/II.
Seřiznutá pravá část A v MUCHA,
u levé věžičky chybí paprsek,
samotný obloukový typ II.

ZP 23/II.
U levé věžičky chybí paprsek,
TO : na vlnovce pod 2.háčkem
bílý bod,
samotný obloukový typ II.

ZP 48/II.
Přerušeny horní rámec nad
5. spirálou, u levé věžičky barevný
bod,
samotný obloukový podtyp II.a

ZP 49/II.
Barevný bod vlevo od levé věžičky
3. věže, pravá příčka a bílý oblouk
jsou spojeny s dolní příčkou,
charakteristické paprsky,
obloukový typ II. společně
s příčkovým typem II.

ZP 76/II.
Výstupek na levém rámu proti
2. háčku, bílý bod nahoře nad
5. spirálou, u levé věžičky paprsek
a barevný bod,
samotný obloukový typ II.

Nová retuš na OR 60h, tisková deska 5, známkové pole 1

Na známce 60 haléřů Osvobozená Republika se na ZP 1 vyskytují následující vady negativu (VN)

- písmeno O v nadpisu POŠTA je vpravo dole seříznuto,
- zúžená bílá linka nad písmeny ŠT,
- spojeny záhyby sukňě pod pravým kolenem.

ZP 1 na TD 5 má kontrolní deskovou vadu - skvrnka na třetím svislém stínování pod pasem obr. 1.

Po prostudování 5 kusů známek (obr. 2 až 6) z 5. TD ZP 1 mohou odpovědně prohlásit, že první dvě VN se vyskytují na všech známkách. Stejně se vyskytuje na všech známkách i kontrolní desková vada. Třetí vada negativu - spojené záhyby sukňě pod pravým kolenem - se vyskytuje pouze u 3 známek obr. 2 až 4. U ostatních 2 známek se vyskytuje pouze výrazně zeslabená a zkrácená část původní vady obr. 5 a 6.

K domněnce, že se jedná o retuš, mne vedou následující důvody. Vada se vyskytovala již na negativu, ze kterého se prokazatelně přenesla na tiskovou desku. Z toho důvodu existuje známka z 5. TD, na které vada negativu je patrná. V průběhu tisku se desková vada (barevná skvrna) „ztrácí a zmenšuje“. Zmenšování nebo zvětšování

vady je možné, pokud se jedná o vadu na jedné tiskové desce. Pokud se jedná o vadu negativu a vada se přenesla na tiskovou desku, potom se vada může ztratit, jestliže se jedná o tisk z opotřebovaných desek. V tomto případě tomu tak není.

Důvody vzniku retuše. V průběhu tisku rytec použil rydlo a na ZP 1 odstranil vyvýšeninu, která byla deskovou vadou. Tato operace nebyla složitá, protože se jednalo o odrýpnutí přebytečného množství kovu.

Zdůvodnění proč se jedná o retuš. Jsou splněny základní předpoklady pro uznání retuše. Existují minimálně 3 známky ze stejného ZP a shodné TD. Víme, jak vypadala původní vada a jak vypadala její retuš. Je známo, jakým způsobem se retuš provedla.

Proč popisují vznik jedné retuše, kterých jsou na OR 60h minimálně desítky? Na 5. TD se kromě běžného zoubkování Hř 14 vyskytuje na části nákladu i zoubkování LHř 14. Celkem vlastním 1 známku s ležmým hřebenem (dle obr. 6). 4 známky zoubkované normálním hřebenem (obr. 2 až 5). Znamka s ležmým hřebenem má retuš. U známek s normálním hřebenem vlastním 3 známky s vadou (dle obr. 2 až 4) a 1 známku s retuší (obr. 5).

Na závěr oznamuji objev nové retuše na známce OR 60h, která se vyskytuje v normálním hřebenovém zoubkování a zároveň

v ležmém hřebenovém zoubkování. Retuš byla provedena v průběhu tisku přímo na tiskové desce.

Literatura:

[1] Chvalovský J., Osvobozená republika 60h tisková deska 5, duben 1994

[2] Matys J., Osvobozená republika 60h tisková deska 1, 2, 3, 4, 9, 16, retuše řetězů

[3] Chvalovský J., Osvobozená republika 60h tisková deska 6, 7, 8, tète bêche

Josef CHUDOBA

YHG

YHG

YHG

LHř

YHG

OR 100h HNĚDÁ – RETUŠE NA ZP64

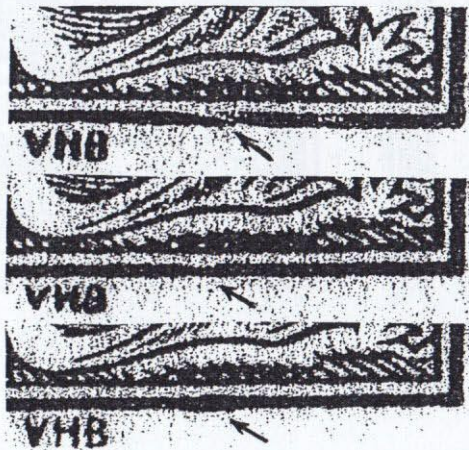
Místo dlouho očekávané definitivní studie retuší na známkovém poli 63, nám přibyla poněkud další, byť v tomto případě z filatelistického hlediska příjemná komplikace. Při studiu bloků známek obsahující retuše 63 známkového pole, byla objevena další retuš, tentokrát na známkovém poli 64.

Dalo by se říci, že se jedná o jakousi „sesterskou retuš“, protože jde opět o opravu spodního rámu, akorát na opačné straně (pravé). Pro tyto nové retuše na známkovém poli 64 platí to samé, co pro retuše na známkovém poli 63. Různě pozměněná kresba rámu vznikla opravením jeho chybějící části (neznámé vady negativu). samostatně na každé tiskové desce, před započítím tisku, což vzhledem k tomu, že se retuš nachází již na první tiskové desce znamená, že konečný počet variant, by se mněl rovnat počtu tiskových desek u OR 100h hnědá.

Prozatím studium stále pokračuje, proto zde zveřejňuji pouze několik ukázek pro orientaci sběratelů, aby případně při prohlížení svého známkového materiálu, jím tato retuš zbytečně neunikla. Jako pomůcku, zde ještě uvádím společný kontrolní znak, pro všechna známková pole 64. Jedná se o drobnou vadu negativu v podobě přerušení konce druhé podlouhlé šrafy ve vodorovném stínování sukně pod levým bokem postavy.

Ze sběratelského hlediska budou zajímavé hlavně dvoupásky, u kterých se bude nacházet jak retuš na známkovém poli 63, tak i retuš na známkovém poli 64. V současné době je také snaha pomocí těchto dvoupásek seřadit retuše obou známkových polí tak, aby odpovídaly i skutečnosti a nevznikl tak do budoucna zbytečný problém, při přiřazování k jednotlivým tiskovým deskám v závislosti na prozatímním dělení na varianty.

Závěrem chci velmi poděkovat za pomoc při studiu známek OR 100h hnědá panu Oldřichu Dohnalovi a též za zapůjčení materiálu panu Bohumíru Palečkovi.

Radovan BANERT

Jak to ve skutečnosti bylo ?

V loňském roce jsem dokončil a upřesnil studie Hospodářství a věda 1923 hodnot 200 a 300 hal p.Žampacha a kol. z roku 1990 o nové poznatky a jsou připraveny ke zveřejnění v naší řadě studií v následujících letech.

V současné době jsem se zaměřil na hodnotu 100 hal červenou a to na I.typ. Nečekal jsem však tolik nejasných problematik. Po konzultaci s kolegy uzavírám tento I.typ, ač v budoucnosti bude nutné mnohé doplnit a upřesnit. Tento typ byl natištěn v poměrně nízkém nákladu cca 11 mil.kusů, což je necelých 3% vytištěných 100 hal známek HV 1923.

Popis I.typu je obecně známý, uveden v katalozích a studiích a nebudu jej popisovat. Méně je však známo, že počet podtypů je podstatně více, než uvádí studie Žampach a kol.. Zasloužil se o to především p.Krejny, který se o těchto dalších podtypech poprvé zmiňuje ve Filatelii č.2 z roku 1931.

Popis jednotlivých podtypů:

Podtyp I a :

- šrafa ve spodní části snopu od ukazováčku ruly spojeno barevnou skvrnkou s obrysem snopu
- jako kontrolní znak: v důsledku opotřebení desky a složitosti určení barevné skvrnky je nově možno podtyp I a určit též podle nálezu p.Dr.Paděry tak, že spodní list snopu nad pravým kolennem je po přerušení horním listem za ním výrazně zkrácen barevnou skvrnkou

Podtyp I b:

- K ve .....SKÁ uprostřed poškozeno / přerušeno/ bílou ploškou

Podtyp I c:

- šikmá tenká barevná čárka, někdy jen její část či bod v kresbě pod střapcem trubky
- kontrolní znak: barevná skvrnka dole v prostředním listu knihy / někdy velmi málo znatelná!

Podtyp I d:

- pod Á v ...SKÁ bílá šikmá čárka směrem k obrysu snopu
- kontrolní znak: dvojitá kontura čepele meče nad stonkem vavřínové větévky přerušena drobným bílým výběžkem

Podtyp I e:

- barevný výběžek uprostřed první šrafy na levém listu knihy
- kontrolní znak: šikmá bílá přerušovaná čárka /nebo body/ vpravo od špice levé boty

Podtyp I f:

- bílá skvrnka ve snopu s klasy pod střapcem /objev p.Krejného/

Podtyp I g:

- barevná skvrnka ve snopu přibližně pod pravým okrajem střapce /objev p.Krejného/

Podtyp I x:

- nelze charakterizovat konkrétními vlastními znaky, nemá však žádné znaky podtypů „a“ až „e“

U všech podtypů najdete oba druhy zoubkování a to HŘ 13 ¼ - 13 ½ a ŘZ 13 ¼ .
Vzácněji najdete u podtypů „g“ a „f“ ŘZ 13 ¼ .

K tisku bylo použito pravděpodobně dvou základních forem uspořádání.

Prvá forma :

Je základní uspořádání, kde svisle v pětípásu jsou vždy shodně uspořádány podtypy

Ia	Ib	Ic	Id	Ie	Ia	Ib	Ic	Id	Ie
Ia	Ib	Ic	Id	Ie	Ia	Ib	Ic	Id	Ie

Toto uspořádání bylo ověřeno u 100 ks arších nebo větších bloků, které byly mimořádně k dispozici a na vodorovných nebo svislých páskách ve větším počtu.

V dalších etapách tisku, zpravidla při čištění desky došlo k výměně galvan i jednotlivých štočků podtypů „a“ až „e“ svisle i vodorovně. Výměna není složitá, neboť jednotlivá známková pole /štoček/ nebo části galvan lze prostým rozřezáním oddělovat a podle potřeby pak sestavovat. Stěží najdeme důkaz proč tomu tak bylo, ale pravděpodobně tak docházelo k výměně špatně a chybně tisknoucích štočků. Tento postup je zatím ojedinělý, ale průkazný. Rovněž zde jsou k dispozici vodorovné a svislé pásy s velmi rozdílnými spojeními podtypů „a“ až „e“. Mám k dispozici cca 40 ks různých variant spojení podtypů, bez toho, že by bylo možno odvodit určité zákonitosti.

Tuto výměnu galvan nebo štočků nedoporučuji považovat za novou tiskovou desku. Domnívám se, že pro základní uspořádání a tuto odlišnou první formu tisku byla použita jen jedna tisková deska.

Druhá forma :

Z důvodu nekvalitního materiálu pro tvorbu tiskové desky a z toho vznikajícího většího počtu rozsáhlejších vad / značná pracnost při opravách/. bylo zřejmě přistoupeno k vytvoření druhé tiskové desky a pro její sestavení byly použity jednak štočky z první formy

a dále pak zcela nové s podtypy „f“ a „g“ a dále štočky nevykazující žádné znaky–podtyp I x. Dosud nebyla tato deska či náznak desky nalezena. Jsou k dispozici svislé a vodorovné pásky, bloky známek, ale nelze z nich zatím odvodit složení nebo uspořádání této tiskové desky. I zde došlo obdobně jako u první desky při čištění k výměně vadných nebo špatně tiskoucích štoček a pak složeny do zcela nového uspořádání.

Pro specializované sběratele se tu naskýtá možnost shromáždit různé kombinace spojených podtypů, jako tomu není v žádné jiné emisi. Na požádání zašlu zájemcům seznam mých variant spojených podtypů.

Statisticky lze odhadnout, že po 12% známek jsou podtypy „a“ až „e“, dále pak cca po 7,5% podtypy „f“ a „g“ a cca 25% známek nelze průkazně zatřídit do podtypů a jsou označeny jako podtyp „x“.

K těmto závěrům jsem došel po prohlédnutí a roztřídění cca 8 tisíc kusů známek 100 h HV1923 I typu. Byl bych rád, kdyby bylo možno mé závěry dále prokonzultovat s názory jinými. Napište mi své poznatky, nová zjištění.

V dalším čísle našeho „Zpravodaje“ se pokusím naznačit současná poznání u II. typu 100 hal červené Hospodářství a věda 1923.

Látal

NOVÁ STUDIE

- autorský kolektiv Kašpar, Moravec a Paděra vydal soukromým tiskem studii zabývající se popisem deskových vad (sestavení přepážkového archu) známek

Holubice 5 h, modrá z 1. TD.

Studie je důležitým doplňkem publikace J. Chvalovského, et al (1992), kterou rozšiřuje o popis dalších 26 zn. polí, tzn., že zachycuje (alespoň na části nákladu) všech 100 známek přepážkového archu. Má 35 stran, cca 300 obrázků, cena by neměla překročit 150 Kč.

Zájemci si ji mohou objednat na adrese Jaroslava Moravce (Krynická 494, 181 00 Praha 8).

Retuše levého horního rohu na ZP66 u NV2

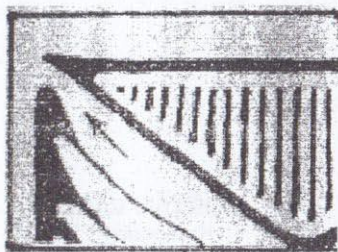
Dle Monografie 4 se na ZP66 vyskytuje desková vada - přerušný levý horní roh (obr. 1). Tato desková vada se vyskytuje na známkách všech tiskových období. To znamená, že vada je na všech nebo téměř všech tiskových deskách. Známký byly tištěny do roku 1923 z leptaných tiskových desek a od roku 1924 galvanoplasticky. V tomto článku bych se chtěl zabývat retušemi levého horního rohu z desek leptaných. Známký z leptaného období se odlišují od ostatních barevným odstínem, který je šedo zelený až černozelený.

Kontrolní vada ZP66 z leptaných tiskových desek je čárka v pravém křídle (obr.2). Tato kontrolní vada se vyskytuje také od prvních tiskových desek. Na známkách galvanoplastických se však vada nevyskytuje. O tom napíši v příštích zpravodajích.

Vada na obrázku 1 by se tedy měla vyskytovat na všech ZP66. Byly objeveny známky, které mají kontrolní vadu na obrázku 2, ale chybí vada na obrázku 1. Levý horní roh je zalit. Jedná se tedy o retuše, protože podle barvy známky již byla desková vada dříve. Jak byla retuš provedena? Levý horní roh byl na tiskové desce zalit kovem a pomocí rydla odstraněn přebytečný kov. Kov na tiskové desce však v průběhu tisku mohl odpadávat, to znamená, že nelze přesně říci na kolika tiskových deskách byly provedeny retuše. Ukázky retuší jsou na obrázku 3.

Jednotlivé retuše jsou velmi vzácné, protože k tisku známek bylo použito asi 320 desek. To znamená, že v průměru každá varianta retuše se dá najít přibližně ze 32 000 známek.

Chudoba J.

Obr. 1. Přerušný levý horní roh

Obr. 2. kontrolní vada

V našem Zpravodaji společnosti sběratelů knihtiskových vydání čs. známek v čísle 59/2004 ing. Vomáčka podal informaci o skupině sběratelů novinových známek " Sokol v letu ", a v čísle 61/2005 tento článek doplnil a informoval o své studijní práci hodnoty 2 hal. V těchto člancích vyzval další sběratelé ke spolupráci, nevím zda se některý člen společnosti ke spolupráci přihlásil a nebo na uvedené články reagoval. Přesto si Vás dovoluji seznámit z dalším novým poznatkem z této emise. Jedná se o hodnotu 50 h., 93 ZP. Nežli budu dále popisovat, musím dodat, že studii této hodnoty zpracoval p. Emil Kolesár. Podle této studie zpracovávám rekonstrukce přepážkových archů. Při tomto zpracovávání a bližším prohlížení jsem došel k novému poznatku. V dostupné literatuře se uvádí, že 3. tisková deska má v počítadle pod 93 ZP. přerušenou pomlčku za číslicí 15.--, mým novým poznatkem je, že jsem našel 93 ZP. z nepřerušenou pomlčkou. Že se jedná o stejnou TD dokumentují deskové vady, které jsou totožné. Pro přehled uvádím popisy a obrázky 93 ZP, tím chci ukázat, že pomocí vad se dají rozlišit z kterých TD pocházejí, obr.1 až obr. 5. Tímto bych chtěl vyzvat další sběratelé, aby prohlédli svoje sbírky u této hodnoty s počítadly a deskovými značkami zda se také neznají nenachází 93 ZP. se 3.TD z nepřerušenou pomlčkou a popřípadě mě o svém nálezů podaly zprávu za kterou předem děkuji.

KOŠTÁL VÁCLAV
Kratonohy 145
503 24

I. tisková deska, obr.1:

- vada negativu: barevný bod ve 2.letce křídla vpravo,
- přerušená 5. linka pozadí pod PO - POŠTA

15—

15—

II. tisková deska, obr. 2:

- vada negativu: barevný bod ve 2. letce křídla vpravo,
- přerušená vnitřní kresba v křídle vlevo

III. tisková deska:

- vada negativu: barevný bod ve 2. letce křídla vpravo,
- přerušená 1. letka křídla vpravo nad barevným bodem,
- barevná skvrna deformující pravý obrys ocasu,

obr. a) pomlčka v počítadle přerušená 15.--

obr. b) pomlčka v počítadle nepřerušená 15.--

15.—

15.—

IV. tisková deska, obr.4:

- bez vady negativu,
- přerušená 5. linka pozadí pod PO - POŠTA

15 —

20 —

obr. 4

94. známkové pole

- seřiznutá číslice 2

Tisková deska 1 - 35, obr. 5:

- vada negativu: barevný bod ve 2. letce křídla vpravo,
- barevný bod u 2. trojúhelníka, dole přerušené písmeno S ve slově ČESKO

15—

obr. 5

Tisková deska 2 - 35:

- vada negativu: barevný bod ve 2. letce křídla vpravo,
- barevný bod u 2. trojúhelníka, barevný bod mezi 6. a 7. linkou pozadí pod TA - POŠTA.

Obrázek této desky nemám k dispozici.

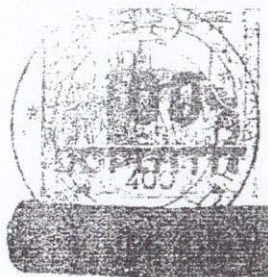
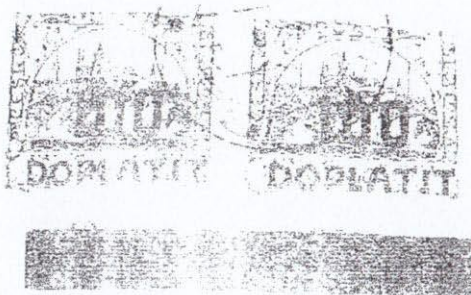
Dva druhy typografických lišt na známce DL26

U doplatních známek je známo několik typů typografických lišt, které měly zakrýt počítadla. Na některých známkách nejsou lišty vůbec, na jiných ve formě několika linek. Další, nejčastější forma, je tlustá lišta, která zakrývá celá počítadla. U několika známek (NV11 a DL45) je známo několik typů lišt, které se odlišují zakončením lišty u rohových známek nebo vzdáleností od dolní části přetisku.

Obdobný případ jsem našel při studiu Hradčan s přetiskem doplatit. Je to známka DL.26 a obrázky ukončení lišt jsou na obr. 1 a obr. 2. Na obou obrázcích je vidět, že ukončení jednotlivých lišt je zcela odlišné.

Nikde jsem neviděl článek, zda lišty na přetiskové desce byly upevněny natvrdo nebo je šlo v průběhu tisku odejmout a znovu upevnit. Pokud typografické lišty byly pevně připevněny k přetiskové desce potom muselo existovat více přetiskových desek. Pokud bylo možno typografické lišty odejmout ukazuje to na více přetiskových období u jedné známky. Proším kolegy o odpověď zda bylo více přetiskových desek nebo více přetiskových období. Děkuji.

Chudoba J.

Retuše ZP76 u NV2

Ve zpravodaji knižtisku jsem v čísle 54 napsal článek o nález deskové vady a retuší hokejky u známky NV2. Nález této retuše vyvolal ohlas u kamarádů novinářů, kteří vyhledávali retuše ve svých materiálech. Bohužel i když od napsání článku uplynulo 5 let nenapsal se žádný další článek o této velmi zajímavé retuši. Chtěl bych tedy v tomto článku ukázat jak některé retuše na leptaných deskách vypadají. Tyto retuše byly dělány přímo na tiskových deskách. V průměru bychom měli najít každou variantu retuše ze 32 000 známek. To činí tyto retuše podle výskytu k jedněm z nejvzácnějších z ČSR I. Sama desková vada - hokejka - je velmi vzácná a z asi 50000 ks známek mám pouze 4 kusy.

Kontrolní znak je velmi nenápadný a lehce se přehlídne. Je to přerušená bílá linka mezi 3. a 4. šrafou nad hlavou sokola. Tato vada se vyskytuje i na jiných polích, proto doporučuji koukat na kresbu známky v blízkosti písmene A v POŠTA. Kde jsou jednotlivé linky většinou buď zesíleny nebo naopak některé zeslabeny. Ukázky retuší jsou na obrázku.

Příznám se, nevím jak budou vypadat jednotlivé reprodukce. V případě zájmu mohu poslat kvalitní obrázky jednotlivých známek. Pište e-maily na adresu josef.chudoba@tul.cz

Chudoba J.